[illegible] 11 viii 70

EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET
12. aastakäik
Toimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Hans Schöier
Peatoimetus ja talitus:
EESTI MAJAS, Stockholmis, sissekäik, Kocksgränd 3
Aadress: Box 16320
103 26 Stockholm 16
Telefon: 21 84 46
Toimetus Eskilstunas:
Toimetaja Jüri Aus
Aadr.: Eesti Päevaleht, Box 120, 631 02 Eskilstuna. Tel.: 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 28650
Tellimishinnad:
Aasta .... kr. 147:—
Termin (4 kuud) .... kr. 53:—
Kuu .... kr. 15:—
Kuulutusehind 75 ööri mm.
Arikuulutused 1 kroon mm.
Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB
Eskilstuna 1970

Eskilstuna-Kuriren
Laupäeval, 8. augustil 1970
Upplaga C
Nr. 181 (3465)

Südasuvine kalastus torontolaste puhkus

TORONTO (EPL). — Toronto eestlased elavad praegu südasuvises puhkuste perioodis, sest suurem osa puhkusi võetakse töökohtadelt juulikuul. Tänavune juulikuu lõpp oli erakordne — lausa troopikalise kuumusega. Elav hõbe on tõusnud juba nädalapäevade kestel igal keskpäeval 85 ja isegi 90 kraadini (Fahrenheit). Ööseti ei lange see alla 75 kraadi, mispärast elamine linnas on lausa "piin" nagu seda iga teine kaasmaalane kurdub. Kõrgpalavus on seda talumatum, et õhk on erakordselt niiske. Vanemad inimesed magavad ööseti keldrites ning isegi lahtise taeva all aedades.

Pisut paremas ja lahedamas olukorras on need, kes veedavad puhkuseaega maal — kas oma suvemajades või üüritud suvilates. Viimaseid on praegu Toronto eestlaste hulgas võib-olla tuhandeid, sest Torontos on raske kaasmaalasi kohata — telefonid ei vasta. Ka Eesti Maja on otsekui unustatud maja. Organisatsioonide tegevus seisab, kohvik on suletud ja üle Eesti Ühispanga uksegi astub harva mõni üksik inimene. Eesti Majas võib kohata ainult USA eestlasi, sest iga teine Ameerikast Torontosse tulev eestlane peab endastmõistetavaks Toronto Eesti Majaga tutvumist.

Suvepuhkuste kõrghooajal toimusid äsja Toronto eestlastele hästituntud Six Mile Lake (Kuue-mille järve) ääres järjekordsed kalapüügivõistlused T. Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi korraldusel.

Vaatamata sellele, et tänavused võistlused toimusid "troopikalises kuumuses", olid võistlustulemused üsna head. 15-ne võistleja poolt püüti 30 kala, kusjuures suuremaks kalaks osutus 5-naelane haug, mille püüdis kirglik kalasportlane Hugo Lilleberg.

Havipüüdjaile oli Seltsi poolt välja pandud kolm auhinda. Peale Lillebergi said auhinnad Jüri Tõnopa ja Kalju Kuutan. Jüri Tõnopa sai auhinna ka suurima koha eest, kuna Elmar Sumberg omas auhinna suurima bässi eest. Bäss on mõnel määral ahvenale sarnanev kala, esinedes ainult Ameerika Mandri veekogudes. Euroopas bässi ei tunta. Kala portlastele on bäss aga ihaldatud kalaks, kuna ta on havist jõulisem kala.

Tänavused Toronto eestlaste suvised kalapüügivõistlused toimusid M. Tõnopa suvila juures nagu mitmel varjasemalgi võistlusel. M. Tõnopa on nimelt omaaegse Estonia teatri näitleja Tõnopa vend, kes teatavasti 30 aastat tagasi kommunsitide poolt arreteeriti ja Venemaal suri. Toronto eestlaste seas hästituntud Matu Tõnopa on üks esimesi eestlasi, kes 20 a. tagasi Six Mile Lake'ile suvila ehitas. Temale on aastakümnete kestel järgnenud üle kolmekümne perekonna. Sellest tingituna on Six Mile Lake järvemõnusid nautimas igal nädalalõpul paarsada eestlast. Eesti keelt võib sageli kuulda supluspaikades, p[illegible]sõidul ja erakõlike kalameeste keskel.

Toronto eesti õngitsejate ja kalapüüdjate selts korraldas järjekordsed kalastusvõistlused Kuue-miilijärvel. Pildil võistlusest osavõtjad. Vasa kul äärmine seltsi esimees Leo Lilleberg, tema kõrval Matu Tõnopa, skr. H. Viiding ja teised võistlejad. All: Võitjad auhindadega. Vasakult Jüri Tõnopa, Hugo Lilleberg suurima kalaga, Kalev Kuutan ja Leo Lilleberg.

Jalgpall ilma muruta?

Viimasel ajal on välja töötatud hulgaliselt projekte, mis näevad ette jalgpalliväljaku katmist sünteetiliste vaipadega. Rahvusvaheline jalgpalliföderatsioon (FIFA) teatas ametlikult, et tal pole midagi selle vastu, kui jalgpallivõistlusi viidaks läbi tehiskattega väljakutel.

Praktiliselt on sellise kattega väljakutel toimunud vaid mõned üksikud mängud (USA-s). Ettevõtjad reklaamivad oma toodangut innukalt, kuid hind on praegu liialt kõrge.

Mis puutub ametlikesse rahvusvahelistesse võistlustesse, siis FIFA tegi 1974. a. MM-võistluse orgkomiteele ülesandeks langetada otsus, kas tehiskattega väljakutel saab sellist turniiri läbi viia.

Õp. Nõmmik Kanadasse

SAO PAULO (VES) — Õpetaja Tõnis Nõmmik, kes viibis viimased viis aastat Argentiinas, olles Buenos Airesis EELK koguduse õpetajaks, pidi siirduma Brasiiliasse, ja jääma sinna Luterliku Maailmaliidu teenistusse kuni viimase kongressi lõpuni. Et nüüd kongressist Brasiilias asja ei saanud, vabanes tööst ka õpetaja T. Nõmmik.

Ta oli juba Brasiilias, kust ta tagasi läks Buenos Airesi. Pärast puhkust, mille ta veedab ka Argentiinas, asub ta 1. septembrist peale Torontos, Kanadas. Seal oli ka varemalt tema elukoht.

■ Stockholmi saabus külaskäigule end. vandeadvokaat Kusti Kurg, kes Kanadasse Torontosse siirdus Stockholmist pooleist aastakümmet tagasi.

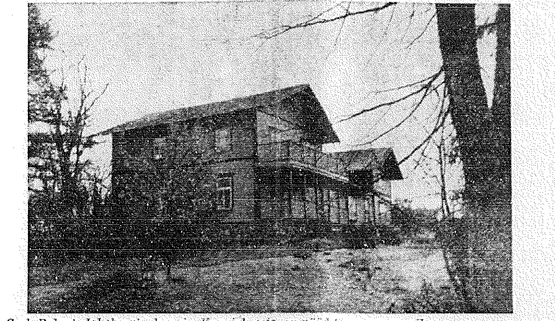

Carl Robert Jakobsoni elumaja Kurgjal, mis on nüüd tema muuseumiks.

Kremli globaalne strateegia "Kuldsed võimalused" L. Idas

(VE) — Viimastel kuudel on Kesk-Ida sündmused ning Ühendriikide ja N. Liidu kokkupõrkevõimalused Vahemere ruumis varjutanud Vietnami sõja ning maailma pealinnades hakatakse üha rohkem kartma kahe suurvõimu vahelist sõda maailma suuremate õlitagavarade ja strateegiliselt tähtsa piirkonna pärast. Põhjuse nendeks kartus teks annab N. Liidu läbimõeldud ja agressiivne poliitika, mis ilmselt taotleb kommunismi põhi liste printsiipide kohaselt maailma jõudude tasakaalu kõigutamist ja nõukogu mõjuvõimu lai endamist.

N. Liidu uut dünaamilist poliitikat iseloomustab riskantne otsus, saata vene lennuväelasi ja rakette Egiptusesse. Sellest võib järeldada, et Moskvas on koostatud põhiline plaan õlirikka Kesk-Ida vallutamiseks ja lääneriikide väljatõrjumiseks Vahemere piirkonnast.

Sellega kaasub ka venelaste kava Suessi kanali uuesti avamiseks, mis annaks neile juurdepääsuvõimalused India ookeani. Nende suurejooneliste plaanide rakendamisel ei saa unustada Moskva silmatorkavat poliitilist ja diplomaatilist tegevust Euroopas ja Kaug-Idas.

Venelaste aktiivsus baseerub reaalsele jõule, kuna Kremlil on õnnestunud forsseeritud programmidega oma tuumarelvade arsenali täiendada ning viia see USA-ga võrdsele tasemele. Ühtlasi on N. Liit üles ehitanud oma sõjalaevastiku, millega maa prestiizh on tohutult suurenenud ning venelased on võimelised USA-d välja kutsuma isegi maailmameredel.

Relvastuse massiivne suurendamine on vastuolus läänes levinenud arvamisega, nagu oleksid N. Liidu majanduslikud ressursid tühjaks ammendatud ja et keskpäraste võimetega praegused vene juhid ei ole Pekingi-Hiina kartusel võimelised enam ajama imperialistlikku poliitikat.

Moskva aktiivsus Kesk-Idas ja teistes sektorites tõstab paratamatult üles küsimusi: mida nad taotlevad, kas nende jõud on tunduvalt suurem kui lääs on kalkuleerinud, kas Moskva on veendunud, et USA juhid ei ole enam võimelised kasutama seda suurt jõudu, mis on nende käsutuses?

Euroopa üks silmapaistvamaid Venemaa-eksperte on veendunud, et N. Liidu juhid on mõistnud neile avanenud "kuldset võimalust", mis võimaldab tähelepandamatult oma võimupiire laiendada.

Lõuna-Vietnamis toimunud sõda on kurnanud juba aastaid Ühendriikide ressursse ja nõudnud inimohvreid, mille tulemusena Ühendriikide rahvas on lõhenenud ja paljud on hakanud pooldama isolatsioonipoliitikat ning sõjajõudude tagasitõmbamist "Ameerika kindlusesse". Venelased on jõudnud arusaamisele, et neile on antud suured manööverdamise vabadused, kuna Ühendriikide rahvas on täielikult vastu uuele, sõjale, mis võib puhkeda Kesk-Idas.

Lääne-Euroopa riigid ei anna Ühendriikide poliitikale toetust ning iga riik katsub iseseisvalt oma vahekordi N. Liiduga korraldada.

Kujukaks näiteks on siin Lääne-Saksamaa, kes oma uue idapoliitika raamides püüab saavutada koostöölisi aluseid N. Liiduga, Poolaga ja Ida-Saksamaaga. Moskvast julgustatakse ja tiivustatakse seda poliitikat, kuna Bonniga kokku leppides loodetakse saada tunnustust Euroopa praegustele piiridele ning vähendada Ühendriikide mõju Euroopas.

Iisraeli ja Araabia riikide vaheline tüli andis Moskvale ajaloolise võimaluse oma mõjuvõimu laiendamiseks Kesk-Idas. Majandusliku ja sõjalise abiga Egiptusele ja teistele Kesk-Ida riikidele tabavad venelased kaks kärbest ühe hoobiga — nad laiendavad kommunismi mõju Araabia maades ning saavutavad venelaste sajandite pikkuse unistuse — kontrolli Kesk-Ida üle.

Samal ajal ei saa aga unustada seda, et India ookeani ja Lõuna-Aasiasse tungimisega ei savuta venelased mitte ainult ameeriklaste väljalülitamist sellest piirkonnast, vaid nad seavad tõkked ette ka Puna-Hiina tulevasele võimalikule laiutamispoliitikale.

Hiina ohjeldamiseks ja oma jõudude vabastamiseks vajalikkudeks operatsioonideks Kaug-Idas, suurendab Moskva oma kontrolli ka Ida-Euroopa satelliitriikides ja katsub Lääne-Saksamaa oma potentsiaalsete vaenlaste rivist välja manööverdada.

Läänemaailma ajakirjanduses on kirjutatud palju Kremlis toimuvast "võimuvõitlusest" ja pannud sellele liigselt palju rõhku. Tegelik elu näitab, et Kremli võimumeestel võib olla omavahelisi lahkhelisid aga kui vaja on kogu maailma kommunismi huvides vallutada, siis on nad ühel meelel ja tegutsevad ühise eesmärgi eest. Kõikvõimsa poliitbüroo 11 liiget on saanud oma poliitilise kooli ja alustanud oma karjääri Stalini ajal ning nad on väga hästi teadlikud, kuidas saavutada võimu, kuidas seda hoida ja kuidas seda laiendada.

Nendel meestel on tihedad sidemed punaarmee juhtkonnaga, kes pigistavad N. Liidu majandusest välja viimase penni, et tõsta punaarmee löögivõimsust.

N. Liidu olukordade analüüsijad kinnitavad, et majanduslikud raskused Vene impeeriumis on kahtlemata suured ning et miljonid inimesed korteripuuduse ja tarbekaupade väkannatavad ühekülgse toitlustamise, korteripuuduse ja tarbekaupade vähesuse all.

Kuid elanikkonna kurnamise ja pigistamise arvel on vene võimumehed üles ehitanud oma tuumarelvastuse ja sõjalaevastiku ning on valmis laiendama oma võimupiire kõigis maailmanurkades ja maailmameredel. Elanikkonna rahulolematus ja protestid ei huvita N. Liidu juhtkonda, kuna neil on partei ja politseiaparatuuri kaudu võimalik alla suruda ja likvideerida kõik nurinad.

Kuhu poole püüab Venemaa? Sellele vastab lihtsalt Ühendriikide senaator Henry J Jackson, kes on üks parimaid N. Liidu oluõe tundjaid Ühendriikides Kongressis:

"N. Liit on nüüd esmakordselt Venemaa ajaloos sõjaline jõud globaalses ulatuses.

Võib arvata, et N. Liit üritab tulevikus üha suuremal määral sõjalisele jõule toetudes oma võimupiiride laiendamist uutele aladele maailmas."

Lääne-Saksa ja N. Liit kokkuleppel

MOSKVA — Lääne-Saksamaa ja N. Liidu välisministrid Walter Scheel ja Andrei Gromõko jõudsid möödunud nädala neljapäeval kokkuleppele mitte-kallaletungi lepingu teksti suhtes. Leping leidis allakirjutamist järgmisel päeval. Scheel informeeris enne allakirjutamist oma riigisekretäri Egon Bahri juuresolekul Prantsusmaa, Inglismaa ja USA suursaadikuid Moskvas.

Baasileping Hispaanias

NEW YORK — USA ja Hispaania valitsused kirjutasid möödunud neljapäeval alla lepingule, mis annab Ühendriikidele õiguse järgneva viie aasta jooksul kasutada lennu- ja allveelaevade-baase Hispaanias.

Senaator William Fulbright protesteeris ägedasti lepingu pikendamise vastu ja ähvardas selle tühistamisega kongressis. Kuid arvatakse, et tema ähvardus ei leia kuigi suurt tähelepanu.

Lakewoodi Eesti Mängud. Õpetaja Valter Koppelmann õnnistas Lakewoodis Eesti Gaidide Maleva lipu, mida hoiab maleva abijuht Urev Põhi.

Kirjanike mälestusmuuseumid

Meie kirjanike elu ja loomingut kajastavaid nn. memoriaalmuuseume on ikkes Eestis praegu kuus. Need on: Lydia Koidula memoriaalmuuseum Pärnus (Silla tän. 37), Carl Robert Jakobsoni talumuuseum Kurgjal, Anton Hansen-Tammsaare majamuuseum Albus, Eduard Vilde memoriaalmuuseum Tallinnas (Koidula tän. 34), Oskar Lutsu majamuuseum Tartus (riia tän. 38) ja dr. Friedrich Reinhold Kreutzwaldi memoriaalmuuseum Võrus (Kreutzwaldi tän. 31).

Kodula memoriaalmuuseum Pärnus asub endises Jannsenite kodus, kus arvukate raamatute, käsikirjade, dokumentide ja tarbeesnete kõrval säilitatavat ka maja sisustus säärasena, nagu see oli korterivaldaja eluajal. Maja ise on ühekordne puust hoone, mille vanus ulatub juba üle 100 aasta (valmis 1850. aasta suvel 5. Muuseumis on ka "Perno Postimehe" esimene aastakäik, luuletuskogu "Emajõe ööbik" esitrükk, Jannsenite raamatukogu, kõik Koidula teosed, rohkesti fotosid ja palju Koidula isiklikke asju (näiteks mängutoos ja käsitöökast). Kuid ei puudu ka (seinal asetsevana) Koidula juuksekihar.

Carl Roberg Jakobsoni talumuuseum Kurgjal asub endise kirjaniku talus, mida ümbritseb park. Ka kuulub muuseumi juurde Jakobsonide Kurgja kalmistu, kus praegu 12 hauda. Kalmistule püstitati Jakobsonile 1927. aastal kujur J. Koordi loodud hauamonument kirjaniku büstiga. Muuseumis asuvad C. R. Jakobsoni käsikirjad, dokumendid ja raamatud, millede hulgas ei puudu isegi Jakobsoni emale kuulunud palve- ja lauluraamat. Seinal olevat suur, eesti vöödest valmistatud vaip. Vööd kingiti C. R. Jakobsonile Viljandimaa rahva poolt ajal, kui Jakobson "Sakalat" välja andis. Vöösid on 25 ja ükski neist ei sarnane teisega. Kuid eriti väärtusliku koguna esineb muuseumis "Sakala" arhiiv. Ka ei puudu Koidula näidend "Saaremaa onupoeg" autori pühendusega. Samuti on muuseumis kõik Jakobsoni poolt koostatud õpikud ja tema poolt valmistatud talumajade plaanid (võitis nende eest 1881. aasta võistlusel I auhinna), diplomid ning kõik muu, mis puudutab kirjaniku elu ja tegevust.

Tammsaare majamuuseum asub Vargamäel, selles talus, kus sündis ja kasvas "Tõe ja õiguse" autor. Sünnimajast on Vargamäel "alles veel vaid ahjuvare rohust veel välja paistvail vana rehielamu alusmüüri varemeil." Muuseum asub —— kirjaniku venna August Hanseni majas. Tammsaare isa Peeter Hanseni raamatuist olevat seal näidatav ka Piibel ning juhtluse ja palveraamat. Ka ei puudu kirjaniku ema veimevakk ja vokk, Anton Hanseni koolitunnistused, kirjaniku teosed (alates esimestest sulekatsetustest ja lõpetades tema surmaeelse viimase kirjaga), rohke hulk fotosid ja muu kirjaniku elu puudutav materjal.

Tallinnas, Kadrioru pargi serval Koidula tän. 34, seega majas, kus elas kirjanik viimati (ja kus ta ka suri), asub nüüd Eduard Vilde memoriaalmuuseum. Peale kirjanikule kuuluva mööbli ja isiklike esemete säilitatakse selles muuseumis ka Vilde kirjavahetus ning kõik ta teosed. Ka Vilde muuseumis ei puudu Piibel. Selle kinkis kirjanikule ta isa siis, kui Eduard Vilde oli veel hällilaps. Ka ei puudu foto kirjaniku esimesest abikaasast Antonis Gronaust, kelle ta nais Berliinis. Lisaks on alles — ja nüüd muuseumile kuuluv — kirjaniku isiklik raamatukogu. Üldse kuuluvat Eduard Vilde memoriaalmuuseumi fondidesse juba ligikaudu 4000 eset.

Oskar Lutsu majamuuseum asub kirjaniku majas, kus ta elas 24. dets. 1936 kuni oma surmani (22. III 1953). Silmapaistva koha muuseumis omab "Noorookirjanduse tuba", kus ei puudu ka "Kevade" käsikiri. Samuti pälvib tähelepanu "Näidendite tuba", mis annab ülevaate Oskar Lutsust kui näitekirjanikust ja tema teoste menust teatrilaval. Kirjaniku töötuba säilitatavat samasugusena, nagu see püsis Lutsu viimaseil eluaastail. Ka asub selles ruumis kirjaniku isiklik raamatukogu. Majas elab ka veel kirjaniku lesk. Broshüüris "Oskar Lutsu Majamuuseum" lisatakse et "maja taga asub suur aed, mis kingiti Tartu linna poolt O. Lutsule 50. sünnipäevaks. Puuvilja- ja lilleaias on rohkesti Lutsu istutatud puid ja põõsaid, aia lõpus on kollane pink suure õunapuu ja pirnipuu varjus ja kirsitüvele toetuv lauake, mille juures kirjanik armastas lugeda ja sõpradega vestelda."

Kreutzwaldi memoriaalmuuseum asub selles majas, kus Lauluisa elas ja töötas arstina. Maja ehitati juba aastal 1793, seega üheksa aastat pärast Võru linna asutamist. Aastal 1839 ostis Kreutzwald selle Petseri (hiljem Vee, Riia ja praegu Kreutzwaldi) tänavas asuva maja koos kõrvalhoonetega. Praegu majas asuv Kreutzwaldi memoriaalmuuseum kujutab endast Kreutzwaldile kuulunud krundi, hoonete ja elumaja sisustuse kompleksi koos tema elu ja tegevust käsitleva ekspositsiooniga. Vastav broshüür näitab, et "muuseumi fondidest leiab uurija Fr. R. Kreutzwaldi teoseid, nende tõlkeid, uurimisi Lauluisa elu ning loomingu kohta, fotosid, Kreutzwaldi tekstide noodistusi, dokumentaalmaterjali, kunstitöid ja palju muud." Kreutzwaldi originaalkäsikirjad asuvat siiski Tartus Fr. R. Kreutzwaldi nimelises kirjandusmuuseumis. Võrus asuvat aga "Kalevipoja" esitrükk Kreutzwaldi kirjutuslaual (nn. "Kalevipoja" [illegible]). Ka ei puudu muuseumis Kreutzwaldi arstiriistad, ilu ja tarbeesemed, lauanõud, raamatukapp ja raamatukogu (kokku 220 raamatut) ja Kreutzwaldi medalid, arvult neli. Nende hulka kuulub ka medal haavatute ravimise eest Krimmi sõja ajal ja medal koolera vastu võitlemise eest. Kõigele sellele lisandub veel mööbel: arstilauast kuni kummutini ja seinakellast kuni tiibklaverini.

eim.

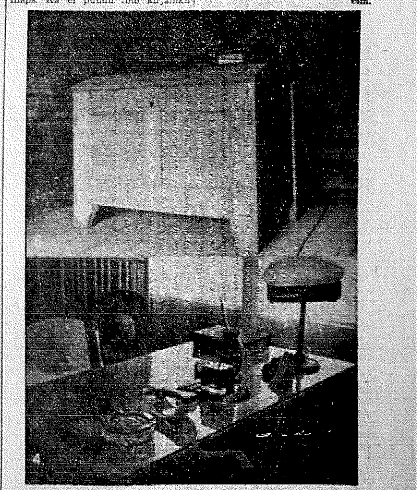

Vargamäe-Krööda (Anu Hansen) kirst Tammsaare majamuuseumis Vargamäel. Kirst oli Kröödale kaasavaraks Viljandimaalt. All. Oskar Lutsu tööland tema muuseumis Tartus

Teade eesti kunstnikele

Põhja-Ameerika V Eesti Päevade Ajutine Peakomitee teatab, et 1972 a. toimuvatel Eesti Päevadel soovitakse korraldada ülemaailmne eesti kunstinäitus. Eesti kunstnikud, kes soovivad sellest osa võtta palutakse eelregistreerida kuni 1. okt. 1970 a., järgmisel aadressil: Benita. Vomm, 175 Indian Road Crescent, Toronto 165, Ontario, Canada. Hiljem saadetakse kõigile kunstinäitusest osavõtta soovijaile täpsemad ankeetlehed.

Eesti Kultuuri Koondis

98 ministrit valitsuses!

N. Vene lehed avaldasid äsja uue N. Vene valitsuse liikmete nimekirja, milline arvuliselt kõige suurem kõikidest maailma riikide valitsustest. Ministrite nõukogu koosseis on nimelt 98 isikut, kelledest ministrite nime kannavad 84.

Nende seas on ka 15 ministrit, kes kuuluvad valitsuse nn. venemaavabariikide, s.t. koloniaalalade esindajatena Vene nn. põhiseaduse kohaselt. Kümme valitsuse liiget juhatavad mitmesuguseid "riiklikke komiteesid" ja üks on statistikavalitsuse juhataja.

NOORTELEHT

EPL *8. augustil 1970*

SUUR KOHTAMINE

Tänavuse suve tipuks oli maailmalaager "Ühendaja" Saksamaa kauneimas osas Moselimaal. Nagu on öeldud, oli laagri asukoht üks ilusamid kus suurlaagreid on peetud, omapärane selle poolest, et järsk, laudjalt lameda põhjaga sügav org oli nagu loomulikuks eesti noorteühiskonna eraldajaks saksa ümbrusest. Tõepoolest, kui teekond oru põhja oli ette võetud, siis katkes nagu kontakt ümbritseva maailmaga — olime miniatuurses Eestis. Laagriühiskond kujunes küllalt suureks ja huvitavaks ühiskonnaks, kus "suured" kontingendid Rootsist, Kanadast, USA-st domineerisid, kuid kus silma paistsid ka kõik teised, eeskätt vastuvõtvad noored ja noortejuhid Saksamaa malevast, kes välja pani ümmarguselt 70 osavõtjat teiste üle kahesajapealiste esinduste kõrval. Kuid Saksamaa eesti noorte tublidus laagri ettevalmistamisel oli tähelepandav ja laagrielu hädavajalikud institutsioonid ja ehitused olid juba laagrielanikke vastu võtmas ning funktsioneerisid vajalikult. Maailmalaager oli mõeldud eeskätt kontakti ja tutvunemis-sõbrunemislaagrina, kuid võibolla oleks siiski vaja pisut rohkem tegevust, mis omal viisil ühendab ja mis peaasi, hoiab üleval elevuse.

Mis puutub maailmalaagri koosseisu, siis andis laager arvuliselt vajalikud mõõtmed välja. Noorte masskohaleruttamine paljudest maadest oli demonstratsiooniks sellele suurele huvile, mis eesti noortel on siiski olemas eesti ühisürituste vastu. Tänapäeva eesti noortetegevuses on sellised suuremad jõupingutused otse hädavajalikud elevuse alalhoidmisel ja tõstmisel. Rootsi osas on eriti käesoleval aastal olnud rohkeid huvitavaid üritusi väljaspool skautlust, mis samuti on noortetegevust elustanud: noortekursus Hollandis, üliõpilaskursus Rjukanis Norras, kursus Gotlandil jne. Suurlaagris võis jälle kohata nende kursuste osavõtjaid, kes kinnitasid, et üritused ja kontakt on nende huvi märgatavalt tõstnud.

Mis tänavuse maailmalaagri koosseisu juures eriti silma paistis, oli osavõtjaskonna tunduv noorenemine. Keskmine vanus oli madalam eelmise "Koguja" laagri omast. See aga tähendab, et skautlikku eesti noorteliikumisse on tulnud uusi aastakäike, et liikumine siiski uueneb ja see töötab heade tulevikuks. Küsimuses on vaid, kuivõrra kohalikud malevad suudavad huvi alal hoida ja noori tugevamalt siduda. See saab toimuda vaid aktiivse sise- ja välistegevuse kaudu. Rootsi osas on noorteinstruktorite ametisseseadmine aidanud palju kaasa mida olu ka märgata maailmalaagrisse sõidu ettevalmistamisel, kus instruktorid suure koorma edukalt kandsid ja reisi organiseerisid.

Maailmalaagris võis kogeda tavalist fenomeeni: nooremad poisid ja tüdrukud kippusid omavahel vadistama asukohamaa keelt, mida ju paljud kooli- ja mängukeelena valdavad põhjalikumalt kui emakeelt. Laagri konstrueerijad olid sellele mõtelnud, sest "rahvused" olid pisigruppidena segatud suuremates ühikutes. USA, Rootsi, Kanada, Saksa, Inglise j.t. grupid olid nii sunnitud koos asju ajama ja siin sundis olukord kõiki tarvitama "rahvusvahelist" keelt, milleks nii automaatselt kujunes emakeel. On arusaadav, et selline "ühte patta" erimaade gruppide segamine samal ajal võimaldas noorte omavahelis lähemat tutvumist.

Saksamaa noortele ja üldse saksamaa eestlaskonnale tuleb suur tänu ütelda maailmalaagri koorma kandmise eest. See koorem oli üksikutele laagri administratsioonis otse giganne ja mehed olid pidevalt "lennus". Rootsi noortemaleva oma 5000 kroonise toetusega andis omakorda käigu maailmalaagri majandusmurede lahenemisele. On ju raske paljaküsi ettevalmistama hakata tuhande noore vastuvõtmist ja nendele "linnaehitamist".

Nüüd on maailmalaagri finaal veel tulemas Stockolmis — "rahvusvahelise" noorte ja noortesõprade suurpeona Hasselbackenis. Kes oleks veel kümme aastat tagasi ette kujutanud, et ookeanid eesti noorte vahel nii kitsaks "kuivavad"?

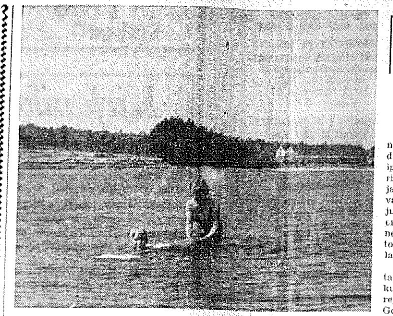

Ojamaa suvekodus: Tiiu Valdes õpetab John Lindströmi ujuma.

Uus kirjandivõistlus Tähtpäev 15. oktoobril

Eesti Skautide Liidu ja Eesti Gaidide Liidu Keskbüroo koostöös Eesti Rahvuskomiteega USA-s ja Eesti Komitee Koolitoimkonnaga Rootsis kuulutavad käesolevaga välja järjekordse kirjandivõistluse noortele. Võistlus toimub kolmes vanusegrupis ja on soovitav kõikidele eesti noortele, eriti aga skaudi- ja gaidiüksustele ning täienduskoolidele. Võistluse läbiviijaks on Eesti Skautide Liidu Keskbüroo.

Võistlustööde teemadeks on:

1. grupp 8 — 11 a. (kaasaarvatud):

a) Koolis täienduskoolis (kuidas möödub koolipäev, mis juhtub head ja huvitavat, vahetunnid, koolisõbrad jne).

b) Sünnipäeval, minu sünnipäev (kuidas kõik oli, kingitused, mängud, laulud ja külalised-sõbrad).

c) Mererannas, suplemas (kirjuta oma muljetest ja nähtust).

2. grupp 12 — 14 a. (kaasaarvatud):

a) Minu huvitavaim reis, matk (kuhu see toimus, kuidas see toimus. Mis nägid, kogesid, juhtumid jne).

b) Suurlaagris, laagris, suvikodus (kooselu seal, sündmused, naljad, vallatused, lõkked, öövalve, uued sõbrad jne).

c) Minu lemmik (koer, kass, orav, mõni lind või muu, kelle eest, hoolitsed. Kirjuta nende eluviisist ja sellest, mis sind soeb nendega).

3. grupp 15 — 18 a. (kaasaarvatud):

a) Minu lemmikharrastus (sportauto, male, muusika, kirjandus, kunst, lavakunst või mõni tehniline ala jne. Lase kuulda sellest).

b) Muljeid "Lend Saksamaale" reisust, "Ühendaja" suurlaagris.

c) Milleks on olnud mulle täienduskool, skautlus, gaidlus? (Kirjuta nendest väärtustest. Vali teema mis sulle lähim või kirjuta kõikidest).

Töö pikkus esimesel grupil peab olema vähemalt 200 sõna, teisel 400 ja kolmandal 600. Soovitav kirjutada käsitsi ja tingimata lehe ühele küljele.

Tööde esitamise tähtpäevaks on 15. okt. 1970. Need tulevad saata märksõna all koos kirjutaja vanusega Eesti Gaidide Liidu juhatajale gdr. Virge Hint'ile — Tunagatan 3 A, Uppsala, Sweden, või Eesti Skautide Liidu peasekretäri asetäitjale skm. G. O. Randvee'le, 220 Mansfield Ave., Wilhamantik, Conn. 06226, USA.

Võistlustöö ümbrikku lisada juurde väike kinnine ümbrik, mis sisaldab kirjutaja õige nime, sünniaja, täienduskooli, skautliku üksuse ja aadressi.

Võistlustööde hindamiskomisjoni koosseis teatatakse hiljem ning hindamise tulemused teatatakse võimalikult 1970. a. lõpul. Hindamisele tulevad ainult võistlusteemadele kirjutatud tööd. Kirjutused peavad kajastama noorte oma mõtteid ja olema nende oma looming uvili.

Auhindi on igale grupile ette nähtud kolm ja järgmises suuruses:

I auhind nooremale grupile 30 dollarit, keskmisele 40 doll. ja vanemale 50 dollarit. II auhind nooremale grupile 20 doll., keskmisele 30 doll. ja vanemale 40 dollarit. III auhind nooremale grupile 15 doll., keskmisele 25 doll. ja vanemale 35 dollarit.

Hindamiskomisjonil on õigus jätta mõnda auhinda välja andmata, kui tööde väärtus seda ei võimalda. Head edu noortele võistlejaile!

Eesti Skautide Liit, Keskbüroo
Eesti Gaidide Liit, Keskbüroo

Tegevus Ojamaa suvekodus

Ojamaa suvekodus on praegu teine vahetus tegevuses. Esimeses vahetuses möödusid esimesed nädalad peamiselt "rannategevuse" nime all, sest Gotlandil olid siis haruldaselt ilusad ilmad. Jaanipäeval oli 34 C-kraadi vilus. Niisugust lämmatavat kuumust ei ole meie, kes oleme juba mitu aastat siin suvekodus viibinud, varem läbi elanud. Aga need mõnusad ilmad lõppesid kahjuks kiiresti. Siis jätsid ilmad jälle palju soovida.

Aga ega tegevus sellepärast ei kannatanud. Nii näiteks käisid suvekodu nooremad lapsed talus, kust me iga päev piima saame. 5-aastane Maria leidis, et notsulapsed on toredad ja kiisupojad veelgi toredamad. Ka vasikad meeldisid lastele väga. Kahjuks ei olnud aga lüpsiaeg ja nii ei saanud lapsed näha, kuidas moodne lüpsmine Alfa Laval'i masinaga toimub. Sellest hoolimata jäädi külaskäiguga väga rahule.

Samal ajal, kui nooremad käisid talus, sooritasid vanemad lapsed ekskursiooni Kyllej'sse, Strandridaregårdeni muuseumi, kus tutvuneti Gotlandi eluga 17-ndast sajandist. Muuseumis käimise mõtteks oli, et me suvekodus eesti keele ja kultuuri harrastamise kõrval õpiksime tundma ka kohalikku elu ja kultuuri sellest ajast, kui Gotland oli veel tähtis maakond, mille pärast rootslased ja taanlased aastasadu võitlesid.

Suvekodu tähtsamaid tegevusi on aga iga aasta olnud jalgpallimäng suvekodu-poiste ja Hellvi külapoiste vahel. Nii oli ka sel aastal. Ja muidugi, kõige tähtsam oli, et võit tuli tänavu suvekodu-poistele lõppresultaadiga 2:1. Tublid väravakütid olid Räit Joandi ja Toomas Üürike.

Meie poistel oli aga ka kõva moraalne tugi seljataga, sest kogu Ojamaa-pere jalutas 4 km küla jalgpalliväljakule, kus võis näha igasuguseid plakateid ja loomulikult ka suur hulk sini-must-valgeid lippe lehvimas.

Päev enne seda jalgpallimängu toimus ka traditsiooniline maskeraad, kus oli näha toredaid kostüüme, nagu näiteks tigu, lepatriinu, hambapastatuub, vorstitont-vorstimüüja, mereröövlid, marsielanik ja palju muid, mis iseloomustasid laste fantaasiarikkust. Kõige lõbusamaks momendiks on, kui kogunetakse pidusaali, mis on toredasti ehitud, ja hakatakse seal üksteise kostüüme uurima. No on siis alles sagimist, naeru ja kommentaare!

Parimaiks kostüümide tegijaiks tulid aastal Mats Estonius, Marita Vaheman, Eva Raud, ja kollektiivselt Toomas Üürike, Alar Soosaar, Suit Joandi ja Andres Moora. Ka joonistusvõistlus tõi päevavalgele uusi talente meie noorte hulgas. Parimad joonistused olid teinud Ann-Leena Midkiver, Aune-Liis Raud, Juhan Raud ja Kurt Lindström.

Esimest korda suvekodu ajaloos oli meil ka võimalus pidada õiget ujumiskooli, mille juhatajaks oli preili Tiiu Valdes. Tulemuseks oli, et need, kes enne ei osanud sugugi ujuda, saavutasid tugevaid edusamme, ja kui oleksid ilmad lubanud ning vesi oleks soojem olnud, siis leks ka kindlasti kõigile ujumine selgeks saanud. Viimastel nädalatel julgesid ainult õiged "viikingid" vette minna. Kokku saavutati 27 ujumismärki.

Üks viimaseid tegevusi oli — nagu harilikult — kauaoodatud ööluuremäng. Ja kui see lõpuks tuli, siis oli osavõtjaid küll raske üles saada, aga kui uni oli silmist kõrvaldatud ja riided õigesti selga pandud, siis oli ikkagi tore metsas luurata ja kadunud kuldrahasid otsida. Leiti, et mäng oli põnev, aga aeg pisut lühike. Kuid lepiti seletusega, et helged Gotlandi suveööd ei luba teha pikemaid öömänge — kui tahad, et põnevus ei kaoks.

Viimasel õhtul oli korraldatud lõputants, kusjuures jagati välja auhindu igasuguste teenete eest. Nimetamisväärsemateks on: parimad sportlased Kati Puusepp ja Johan Raud. Mõlemad said diplomi. Lauatennise turniiride võitjad Toomas Üürike ja Anders Ingels said kumbki Visby vapi seinale panemiseks.

Ja siis personal? Ka personal mängis jalgpalli: poiste vastu kaotusega 1:0 ja tüdrukute vastu võiduga 1:0. Eriti imponeerisid naissoost mängijad. Nad moodustasid nii tugeva kaitse, et ei jäänud Uruguai kaitsest palju maha. Lastel oli ka tore pealt vaadata, kui personal mängis nende vastu küllamänge. Oli ikka kena küll, kui "köögikaru" jooksis kohvrijooksu, nii et maa mütsus, ja kui personalist keegi kotijooksus kokkus!

Personali moodustasid: juhatajaks oli Taisto Maaniidi, kasvatajateks Aune Rummel, Lauri Nurmissaar, Tiiu Anderson, Räit Joandi ja Mai Männik. Köögiosakonda kuulusid: perenaine Milla Pärtma ja tema abilised Raili Lindström, Riina Noodapera ja Vaike Palmiste. Pereemaks oli meil Hollandist tulnud Vilma Belifante, korrastajaks Ella Nurmis, ujumise ja eesti keele õpetajaks Tiiu Valdes ja nõudepesijaiks Jaak Tamm ja Marius Cegiuskas.

T.M.

Sportlik tegevus Ojamaa suvekodus: vasakul — Epp Kiviaed sooritab rõngastega täpsusviset, paremal — Katrin Laan hüppab kaugust.

Kõik teed viisid Ühendajasse
Märkmeid eesti maailmalaagrist

Ööl vastu teisipäeva saabusid "Ühendaja" maailmalaagrist Saksamaal, Moseli jõe lähedal Bundenbachi küla juures asuvas Hahnenthall orus, osa võtnud eesti noored Rootsis. Pärast pikka ja väsitavat sõitu, oli esimeseks mureks väljamagamine. Kuid kõik tõid kaasa eesti noorte suurkohtamiselt vaid häid muljeid. Osa noori sõitsid veel Austriasse ringreisile koos noorteinstruktori Riks Norvelliga, ringreisile läksid ka USA kontingenti kuuluvad noored, kuna Kanada grupi ringreis suubub Stockholmi. Sellega ei ole eesti noortemalevael Rootsis veel saabunud puhkus — külalised tulevad ja "rahvusvaheline" tegevus jätkub, m.h. peol Hasselbackenis 14. augustil.

Mis maailmalaagrisse sõitu puutub, siis oli ka see tore vaheldus. Stockholmist alustasid peajaamaa juurest teekonda kaks bussi. Norrköpingis liitus nendega veel kolmas buss Eskilstuna rahvaga ja Hälsingborgis neljas, mis Uppsalast sõitis sinna üle Göteborgi, noppides üles vahepeal laagrisõitvad noored.

Nii oli õhtul Hälsingborg-Travemünde parvlaeval oma 250-pealine eestlaste hulk, silmnähtav enamus. Ja kui oli mugavalt kajutites välja puhatud, algas Travemündest "hüpe" üle Saksamaa, mis viis autostraadi pidi alul Hamburgi, sealt Kölni.

Vahetevahel peeti kinni, et jalgu sirutada, einetada ja maastiku vahtimisest väsinud silmi puhata. Raske on autostraadil hoida busse koos, kuid ikka ja jälle leiti üksteist ülesse peatustes. Pärast Kölni aga enam peatusi ei olnud ja nii juhtus, et üks bussidest jõudis paar tundi enne teisi laagrisse, olles nähtavasti leidnud sirgema tee. Teised väitsid, et nad olid ilusat Mooselit vaadanud. Kuid lõunas läheb pimedaks otse pärast päikeseloojakut, nii jõuti kohale juba pimeduses. Ei olnud kerge leida Hahnentali orgu ja tema külakesi, kuigi ümbruskonna teedele olid laagri korraldajad hoolikalt paigutanud erisildikesi teejuhisteks pealkirjaga "Ühendajasse".

Mis transporti Rootsist maailmalaagrisse puutub, siis oli reisitoimkond — Riks Norvell, "Tillu" Sven Hanson ja Anu Blunt oma töö hästi teinud. Kõik oli hästi korraldatud ja ette mõeldud.

Bussid laagrisse ei pääsenud. Pärast kitsast lehestikutunnelist üllikitsal mäeteel läbimist, tuli peatuda platool, kust edasi sai juba jala või vähemate autodega. Peeter Belinfante, "lendav hollandlane" ja Kungla kasvatajaid, oli oma autoga esimesena vastas ja hakkas kohe pakke alla toimetama. Peeter oli käigus väsimatult varahommikust hilisõhtuni kogu laagri jooksul transportidega, kord lähedalasuvast Kirni raudteejaamast inimesi tuues, kord kaupasid ja pakke vedades.

Busside juurest oli hea tükk maad järgmise platooni, kust enam sõiduautosid edasi ei lastud ja kus asus laagri ametlik värav. Väravast alla tuli veel kilomeeter kitsast teed pidi laskuda, siis alles tuli gaidlaagri "Aatevalla" värav, kus tervitamiseks ootasid laagrijuhid Ülo Semmel ja Linda Salumets, et ütelda teretulemast Saksamaa korraldajate ja laagri nimel.

Hahnental on ürgne org mägede vahel lausiku põhjaga, ilmselt kunagi juhtinud suuremat veekogu kui praeguna kitsas jõeke Hahnenbach, mis käänleb vulinal pajude vahel. See jõeke lahutas Aatevalla skautide Hiievallast, ühenduseks olid USA-armee pioneerid üles seadnud kerged välipontoonsillakesed.

Jõgi oli "Aatevalla" taga paisutatud, nii et kastmine jahedas mägiallikate vees oli võimalik pesemisega ühenduses.

Kui teise laagripäeva õhtul üle läks mürisev äike, siis tõusis äikesevihmast ka Hahnenbachi pind. Muide oli see äike, mis mägimaastikus on kõmavam ja ägedam kui kunagi Rootsis, põnevaks elamuseks, eriti kus välgud sähvatasid oru taustal asuva Schmidtburgi kohal, mis asub kõrge kaljumäe otsas, olles kunagi üheksandal sajandil ja hiljem olnud kohaliku maakrahvi asukohaks ja osutus tugevaks ning vallutamatuks kindluseks.

Nüüd on ka selle lossi eestlased vallutanud, sest sinimustvalge kerkis vastu taevast paralleelselt miilidega.

Selles miljöös valitses kümme päeva eesti keel ja meel. Oru kaugemas otsas avaneb org ümmarguseks väljakuks, mis osutus sobivaks paigaks nii ava- kui lõpuparaadidele kui ka eesti gaidluse 50-aasta juubelipidustusele. Oli tore vaadata 700-päist noorteväge marssimas, eriti aga oli hästi läbimõeldult rezhisseritud gaidide 50-aasta suurparaad-aktus.

Kui esimestel päevadel oli ilmastik vahelduv, siis läks hiljem ilm paremaks ja orukatlas tekkis otse "troopika". Skaudi- ja gaidlaagrid sõid eraldi köökides ja toit oli maitsev ning küllaldane.

Kui vaadelda noori mitmelt maadelt, kes on sama päritoluga, siis märkad, et iga maa on jätnud mingeid jälgi väljaspool vormi erinevusi. Üks arste leidis, et nendel maadel, kus auto on asendanud jalad, oleks ilmselt vaja rohkem kõndimist, sest kipub tekkima ülekaalu. Laagris oli suurepäraseks mahavõtmise võimaluseks üles Bundenbachi kõndimine, järsk ülesmäge- ots, mis võttis oma tublid kalooriad. Võibella oligi see põhjuseks, miks ülespoole kippujaid oli nii vähe. Valdav enamus ei kippunud saksa küladesse, neile jätkus laagrilinna küllalt intensiivsest seltskondlikust elust ja vaatamisväärsustest.

Moment "Ühendaja" laagriplatsilt.

Metsakodu

Metsakodus on alanud väljapüük ning traditsiooniline väljaõhtu toimub 15. augustil. 29. ja 30. augustil toimuvad talgupäevad.

12.—13. septembrini on ette nähtud Göteborgi Põhjalatütred-Kalevipoeg lipkonna sõprade ja daamide ringi kokkutulek lipkonna tares.

Kes tulevad Kanadast?
Noortepidu Stockholmis

Stockholmis, Hasselbackenis reedel, 14. augustil kell 18.30 toimuvale "rahvusvahelisele" pidukohtamisele on veel võimalusi registreerida telefonil 08/10 68 07 või kirjalikult "Eesti Noortetöö", Drottninggatan 85 1 tr. Stockholm C. Nagu on selgunud koguneb Hasselbackenisse umbes pooltuhat eestlast. Eesti Noortetöö, kes vahendab külaliste paigutamist, vajab veel umbes 20-le noorele öömaja. Kui keegi saab abistada, helistagu telefonil 10 68 07 noorteinstruktor Anu Blundtile. Suurimaks külaslisgrupiks onKanada-eestlased, keda Rootsi saabub umbes sadakond. USA-st saabub vähem, kuna maailmalaagri osavõtjatele toimub kojusõit Frankfurdi lennuväljalt otse pärast ringreisi kontinendil. Rootsi tulevad aga paljud omal käel.

Allpool Eesti Noortetöö juures registreeritud Kanadast saabujaid, keda võib olla rohkem, sest paljud saabuvad omal käel ega ole end registreerinud ei korteri ega peo osas.

Kanadast saabuvad: Piret Aasa, Arno Agur, Enno Agur, Silvia Ahermäe, Alar Ainumäe, Hillar Amolins, Roland Amolins, Hanno Pohl, Peeter Einola, Ene Haabniit, Taimo Ilves, Allan Jostman, Ella Jostman, Jaak Järve, Anne Järviste, Martin Kabal, Ellen Kanne, Kaul Kiilaspea, Alar Kodanipork, Arved Kodanipork, Marju Koidu, Marju Komi, Piret Komi, Karin Kurvits, Linda Kägu, Asko Kütti, Ellen Kütti, Katrin Kütti, Toomas Kütti, Alar Laanes, Hele Mai Lenk, Katrin Lindre, Aino Lokk, Asta Lokk, Käbi Lokk, Hele-Mai Loone, Hilja-Monica Loone, Raul Martjak, Ago Metsala, Linda Moks, Kaida Mägi, Margot Nortmaa, Tiiu Nortmaa, Merike Norming, Heli Paas, Linda Pakri, Agu Paertens, Valter Piirsalu, Ingrid Toom, Hilja Pärn, Tiiu Raag, Imbi Roost, Mart Rosenberg, Ene Runge, Peeter Säägi, Peeter Tammemägi, Linda Toop, Toomas Toop, Rein Tammisto, Anne Tüll, Ellen Tüll, Merike Vabamäe, Katrin Välba ja Tiit Vancouverit, Mia Kolsi, Ilmari Kolsi, Leo Puurits, Merit Vabamäe, Heli Later, Seda Later, Hugo Later, Harry Later, Liina Purje, Reet Roman, Kadri Roman, Leelo Roman, Peeter Säägi, Sandra Riimand, Alice Kullango, Raul Marjak, Tiina Toome, Silvia Ahermäe, Karin Kurvits, Leena Kõiv, Lea Kõiv, Elna Kungla, Eddy Kungla.

KOITJÄRVE
NOORTELE Scoutkåren
TALLINN:s Estnisk
GÖTEBORG
528427

PUDEMED

- **ARNE HAAK**, eesti noor Sydneys Australias, sai Edinburghi hertsogi nimelise kuldmärgi Sydney konservatooriumi saalis prints Philipi käest isiklikult. Märgi juurde, mis anti kokku 100-le noorele üle Austraalia, on lisatud tunnustuskiri. Märgi normideks on mitmepäevane matk koos laagriga, ühiskondlikest organisatsioonidest osavõtmine, huvialade sportlikud saavutused jne.

- **TORONTOS MARSSISID** eesti noored Saksamaale Ühendaja suurlaagri mineku eel 806 miili, et sel teel koguda reisikassat. Nimelt olid noortesõbrad välja pannud "miilirahad". "Marsist Ühendajasse" võttis osa 29 noort, kuigi 60 oli end üles annud. Seega pooled loobusid jalavaevast. Kuus matkajat jätsid matka pooleli. Noorte reisikassa kasvas marsiga 1410 dollari võrra.

- **NOORSOOTÖÖ RADADEL**, Herbert Michelsoni uus käsiraamat noortejuhtidele, kodule, vanemaile, kasvatajaile ja noortesõpradele ilmus 224 leheküljelisena USA-s.

- **USA kavatseb** korraldada Kuu vallutamise esimese aastapäeva puhul suurejoonelise televisiooniprogrammi, mis kantakse satelliidi kaudu üle kogu maailma ja millest kutsutakse osa võtma ka Paavst ning N. Liit. Saate põhiteemaks on maailmaruumi uurimine inimkonna ühendamiseks.

†

Ootamatu surma läbi
lahkunud venda

Gottfried-Jüri
Suurküla

63 a. vana

Leinab sügavas kurbuses

ÕDE ELISABETH VÕSAMAA
Uppsalas